

4.4.7 Kyyjärvi

Kuva 57 Suolasalmenharjun, Alajoki-Peuralinnan ja kämppäkankaan yhteisvaikutukset Kyyjärvelle. Tuulivoimalat kuvattu symbolein, Suolasalmenharju punaisella, Alajoki-Peuralinnan mustalla ja Kämppäkankaan violetilla. Kämppäkankaan tuulivoimalat jatkuvat kuvan ulkopuolelle. Kuva myös liitteenä.

Kuva 58 Suolasalmenharjun, Alajoki-Peuralinnan ja kämppäkankaan yhteisvaikutukset Kyyjärvelle. Tuulivoimalat esitetty mallinnettuna. Alajoki-Peuralinnan voimalat ovat osittain rakentuneet ja näkyvät kuvassa harmaalla. Kuvaan ei ole lisätty kuvanottohetkellä rakentumattomia Alajoki-Peuralinnan voimaloita, jotka tulevat rakentuessaan näkymään Kyyjärvelle. Kuva myös liitteenä.

Suolasalmenharjun voimalat sijoittuvat Alajoki-Peuralinnan viereen, sen länsipuolelle. Kämppäkankaan voimalat, joista vain yksi näkyy havainnekuvassa (Kuva 57, Kuva 58), erottuu maisemassa isoimpana. Näistä kolmesta tuulivoimala-alueesta Suolasalmenharjun voimalat näyttävät vähiten maisemassa.

4.5 Maisemavaikutukset pimeänä aikana

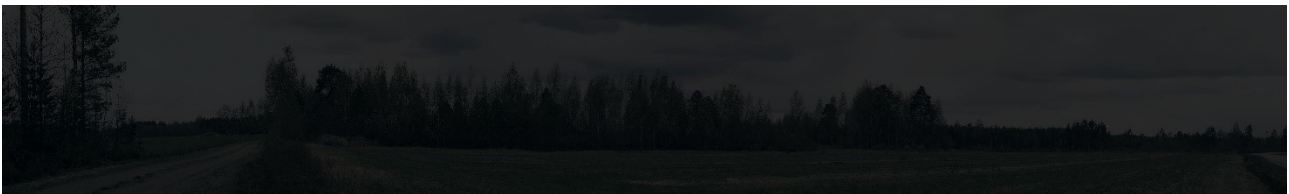
Pimeänä aikana tuulivoimaloiden olemassaolosta viestivät punaiset lentoestevalot. Valot ovat samankaltaiset kuin tukiasema- ja linkkimastoissa. Lentoestevalot näkyvät maisemassa punaisina pisteinä.

Havainnekuvien perusteella arvioituna lentoestevalojen maisemallista vaikutusta voi verrata kokonaisvoimakkuudeltaan korkeintaan voimaloiden muihin maisemallisiin vaikutuksiin. Käytännössä valot korostuvat yksittäisinä pisteinä pimeässä maisemassa enemmän kuin voimaloiden osat. Vastaavasti ne näkyvät muilla tavoin kuitenkin vähemmän kuin voimalat päivällä. Valot eivät näy kohdille, joihin voimaloista näkyy vain roottorin lapa, eivätkä valot liiku. Nykyisin ylimmät valot voivat olla kiinteät ja keskitehoiset, jolloin valot eivät vilku öisin maisemassa ja tuo näkyymiin siten levottomuutta.

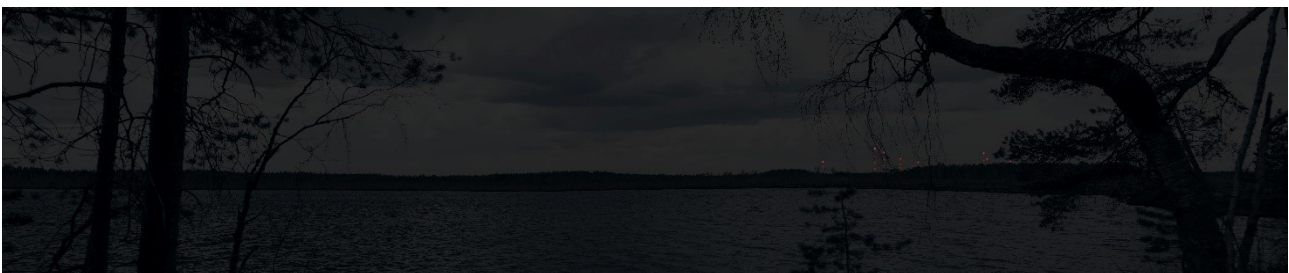
Asutuilla alueilla voimaloiden valot eivät korostu maisemassa yhtä paljon kuin luonnonmaisemassa, sillä teillä ja pihapiireissä on muitakin valoja. Valot näkyvät paremmin luonnonmaisemassa, jossa ihmiset harvemmin kuitenkin liikkuvat pimeällä.

Kuva 59. Havainnekuva Uusikyläntieltä yöaikaan. Suolasalmenharjun voimaloiden lentoestevaloja on monessa kohden nähtävissä. Kaukana, juuri taustapuuston yläpuolella näkyy osa Alajoki-Peuralinnan ja Kämpäkankaan voimaloiden ylimmistä lentoestevaloista.

Kuva 60. Havainnekuva Porasentieltä yöaikaan. Kuvassa vasemmalla näkyy yhden Alajoki-Peuralinnan voimalan lentoestevalo sekä oikealla kahden Suolasalmenharjun voimalan lentoestevalot. Valoja tuskin huomaa.

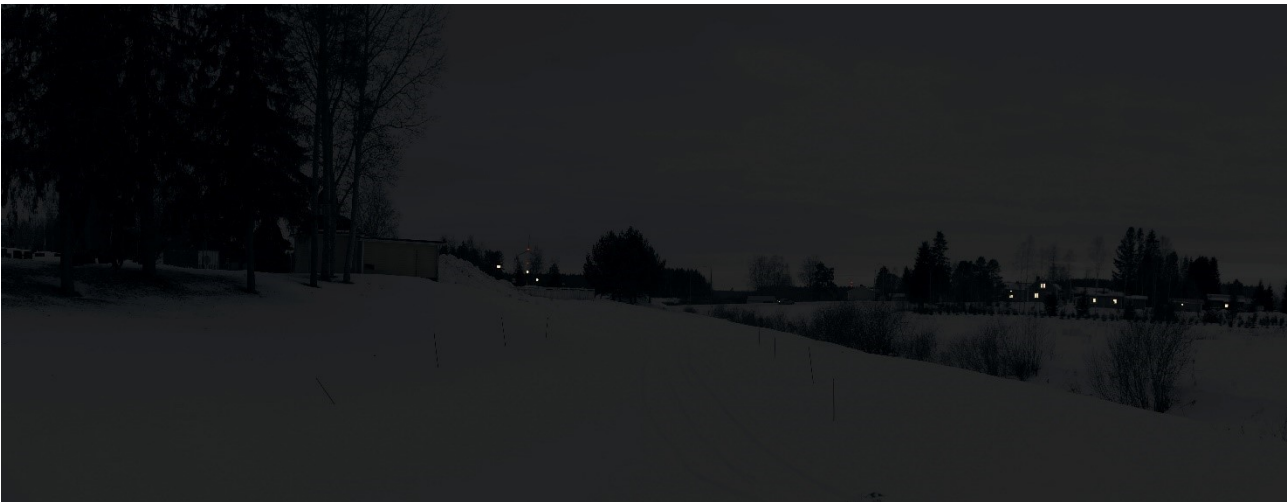
Kuva 61. Havainnekuva Ahvenlammita yöaikaan. Suolasalmenharjun voimaloiden lentoestevalot ovat havaittavissa, muiden hankkeiden tuulivoimaloiden lentoestevaloja ei näy. Valotornit hahmottuvat samaksi kokonaisuudeksi. Kuva myös liitteessä.

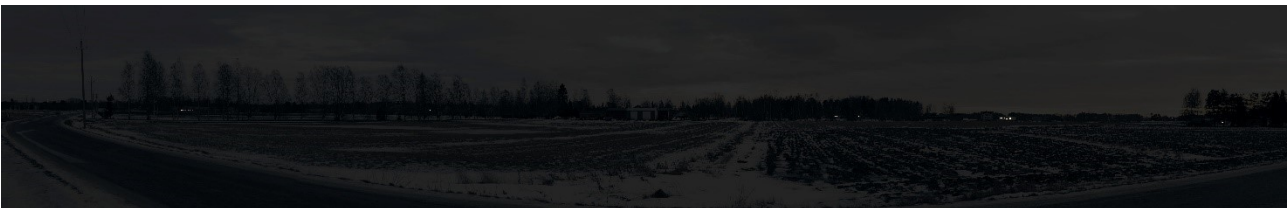
Kuva 62. Havainnekuva Jussilantieltä yöaikaan. Neljän Suolasalmenharjun voimalan lentoestevalot ovat havaittavissa, muiden hankkeiden tuulivoimaloiden lentoestevaloja ei näy. Ikkunoista kajastava valo erottuu kuitenkin voimakkaampana.

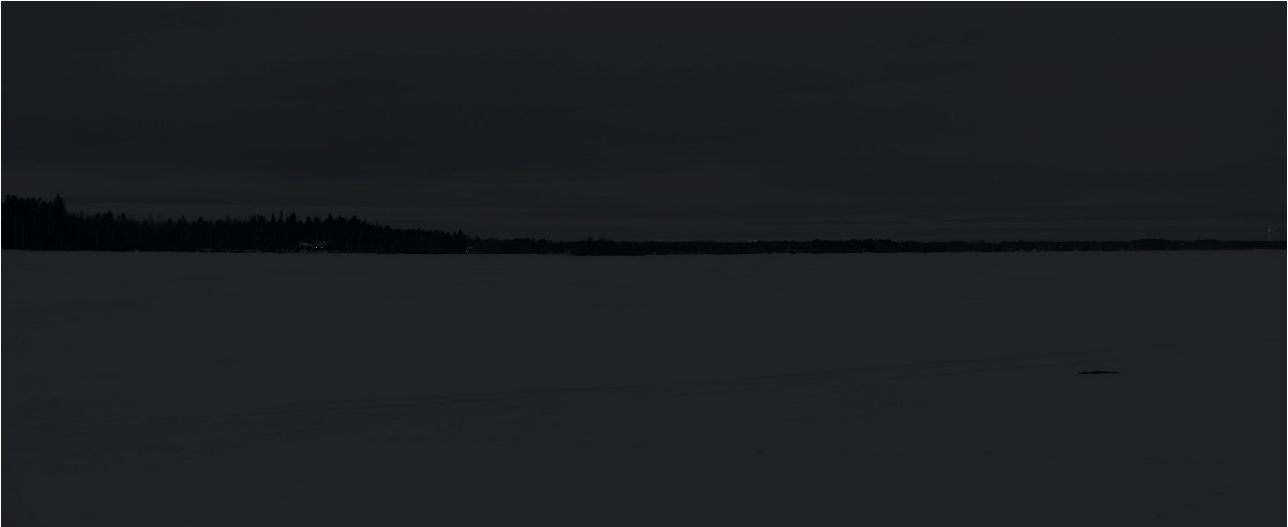
Kuva 63. Yöajan havainnekuva Alajärven kirkolta. Suolasalmenharjun voimaloista kolmen lentoestevalot ovat nähtävissä, vaikka niitä tuskin erottaa. Muiden hankkeiden tuulivoimaloiden valaistusta ei näy.

Kuva 64 Yöajan yhteisvaikutushavainnekuva Perhon kirkolta. Suolasalmenharjun voimalaoista yhden voimalan lentoestevalot näkyvät kuvanottopisteeseen kuvan keskivaiheilla. Kuvassa näkyy myös yhden Alajoki-Peuralinnan tuulivoimalan lentoestevalot. Kuitenkin asutuksen valaistus erottuu lentoestevaloja paremmin.

Kuva 65. Yöajan havainnekuva Rantakyläntieltä. Kolmen Suolasalmenharjun voimalasta on nähtävissä ylimmät lentoestevalot, valaistusta tuskin erottaa. Muiden hankkeiden voimaloiden lentoestevaloja ei näy.

Kuva 66. Yöajan havainnekuva Kyyjärveltä. Kahden Suolasalmenharjun voimalan ylin lentoestevalo näkyy juuri ja juuri taustapuuston yläpuolella. Lisäksi kuvaan on mallinnettu osa Alajoki-Peuralinnan ja Kämpäkankaan voimaloiden lentoestevalaistuksesta. Kämpäkankaan voimaloista vain yksi näkyy kuvan oikeassa reunassa, loput jäävät kuvan ulkopuolelle.

4.6 Vaikutusten merkittävyyden arviointi ja vaihtoehtojen vertailu

Vaikutus maisemakuvaan ja näkymiin voi lähiympäristössä ja lähivaikutusalueilla olla paikoin suuri. Suurimmat vaikutukset kohdistuvat tuulivoima-alueen sisällä ja sen lähialueilla metsä- ja suoalueille sekä lähialueilla sijaitseville asutuille alueille, joilta avautuu tärkeitä näkymiä tuulivoimapuiston suuntaan. Tuulivoima-alueen sisällä ja lähialueilla maisemassa erottuvat voimaloiden tornien ja roottorien ohella mahdolliset harukset. Niiden merkitys jäänee kuitenkin kokonaisuus huomioiden vähäiseksi. Tuulivoima-alueen sisäisiä metsä- ja suoalueita käytetään metsätalouteen, metsästykseseen ja mahdollisesti marjastukseen, oleskelu alueilla on tilapäistä.

Voimalat muodostavat maisemaan uuden teknisen, luonnonmaisemasta poikkeavan elementin. Hankealue muuttuu nykytilaan verrattuna maisemakuvultaan energiantuotantoalueeksi. Retkeilyyn soveltuvilla alueilla, luonteeltaan lähes luonnontilaisena hahmottuvassa maisemassa, kuten avosoilla, tuulivoimaloiden aiheuttama muutos maisemassa erottuu suurena.

Hankealueen lähiympäristössä, alle 1–6 km voimaloista, on laajoja avosoita (Ylimmäisenneva, Ahvenlamminneva, Pohjoisneva), joille voimalat näkyvyysanalyysin perusteella näkyvät ja joilla maisemalliset vaikutukset ovat merkittäviä. Tuulivoimalat näkyvät hallitsevana elementtinä avoimessa suomalaismassa. Metsäisillä alueilla vaikutukset ovat lievempiä puuston peittäessä näkymiä.

Laajempaa vakituista asutusta on lähimmillään suunnitellun tuulivoimapuistoalueen lounaispuolella Uusikyllässä ja alueen koillispuolella Porasessa. Loma-asutus keskittyy liruunjärven ja Porasen rannoille. Näkymiä tuulivoimaloiden suuntaan avautuu Porasjärveltä sekä monin paikoin Uusikyläntien ja Karstaperänteiden varsilta peltojen yli. Havainnekuvien

perusteella arvioituna tuulivoimaloiden aiheuttamat vaikutukset maisemaan muodostuvat paikoin suuriksi, paikoin kohtalaiseksi. Vaikutukset ovat suuria niillä alueilla, joilta on esteetön näkyvyys tuulivoimapuiston suuntaan. Yhteisvaikutuksia muodostuu erityisesti lähivaikutusalueen avoimaisille alueille, jotka jäävät kahden tai useamman voimala-alueen väliin, kuten Uusikylään sekä avonaisille suoalueille ja näihin liittyviin pieniin järviin (Ylimmäisenneva, Pohjoisneva, Ahvenlammi ja Ahvelamminneva, Porasjärvi, Ylimmäinen). Etäisyyden kasvaessa voimaloiden näkyvyys vähenee ja siten maisemavaikutuskin vähenee.

Suurimpina vaikutukset erottuvat herkillä ja arvokkailla kulttuurimaisema-alueilla niillä paikoilla, joilta avautuu laajoja ja avoimia näkymiä tuulivoimapuiston suuntaan. Näkyvyysalueanalyysin ja havainnekuvien perusteella tällainen paikka on Alajärven kirkon ja kirkonkylän julkistenrakennusten ranta-alueella Suolasalmenharjun kaukovaikutusalueella. Tuulivoimapuiston ympärillä maakunnallisesti arvokkaita kulttuurimaisema-alueita on sekä ulommalla vaikutusalueella (Paalijärvi, Sääksjärvi) että kaukovaikutusalueella (Alajärven kulttuurimaisemat, Lappajärven kulttuurimaisemat). Niillä arvoalueilla, joille vaikutuksia kohdistuu, vaikutukset muodostuvat paikoin kohtalaisiksi. Maaston peitteisyydestä johtuen vaikutukset jäävät paikallisiksi.

Kaukomaisemassa Suolasalmenharjun tuulivoimalat näkyvät horisontissa alueille, joilta avautuu pitkiä ja laajoja näkymiä tuulivoimapuiston suuntaan. Tällaisia alueita muodostuu mm. Lappajärvelle, Alajärvelle ja Kyyjärvelle.

Maisemakuvaan ja varsinkin maisemamielikuvaan ja kohdistuvien vaikutusten merkittävyyttä on vaikeaa, jos ei jopa mahdotonta, yleispätevästi arvioida. Tuulivoimalat voidaan omista kokemuksista, mielipiteistä ja näkemyksistä riippuen nähdä maisemakuvassa ja maisemamielikuvissa neutraaleina, positiivisina tai negatiivisina elementteinä. Myös vaikutuksen merkittävyyteen vaikuttavat katsojan omat mielipiteet, näkemykset ja kokemukset. Tuulivoimalat voidaan nähdä esimerkiksi uutta aikaa edustavia elementteinä, jotka viestivät uusiutuvan energian käytöstä. Toisaalta ne voidaan nähdä maisemaan sopimattomina virheinä ja maisemavaurioina, ja niiden vähäinenkin näkyminen maisemassa voidaan kokea tunnelmaa häiritseväksi. Niissä paikoissa, joihin tuulivoimalat eivät näy, merkitys lienee useimmiten neutraali. Paikoissa, joihin voimalat ovat näkyvissä, muutos voidaan katsojasta riippuen nähdä vähäisenä, kohtalaisena tai voimakkaana. Jos tuulivoimalat koetaan voimakkaasti negatiivisina, voi tieto niiden olemassaolosta vaikuttaa maisemamielikuvaan myös niissä paikoissa, joissa voimalat ovat vain vähäisessä määrin tai eivät juuri lainkaan näkyvissä. Pahimmillaan voimalat voidaan nähdä maisemaa pilaavina vieraina elementteinä.

Taulukko 3. VE0 Maiseman ja kulttuuriympäristövaikutusten arviointi VE0 osalta.

0	Tuulivoima-aluetta ei toteuteta, joten maisemaan tai rakennettuun kulttuuriympäristöön ei kohdistu tiedossa olevia vaikutuksia.
---	---

Taulukko 4 VE1. Maiseman ja kulttuuriympäristövaikutusten arviointi VE1 osalta.

-	Vähäisiä vaikutuksia kaukovaikutusalueen järviltä avautuviin kaukomaisemiin, kuten Lappajärvelle ja Kyyjärvelle. Vaikutukset ilmenevät tuulivoimaloita kohti avautuvissa näkymissä. Tuulivoima-alue saattaa paikoin näkyä horisontissa osana taustamaisemaa. Se ei kuitenkaan muodostu maisemakokonaisuutta hallitsevaksi.
-	Vähäisiä ja hyvin paikallisia vaikutuksia Hallapuron kulttuuriympäristöön sekä Kiviahon niittyyn. Voimalat näkyvät, mutta eivät kohdistu kohteen kannalta olennaisimpiin osiin.
--	Kohtalaisia paikallisia vaikutuksia hankealueen välittömässä lähiympäristössä sijaitseville asuinpaikoille. Vaikutukset ilmenevät tuulivoimaloita kohti avautuvissa näkymissä.
--	Kohtalaisia, mutta erittäin paikallisia vaikutuksia Alajärven ja Lappajärven maakunnallisesti arvokkaalta maisema-alueelta koilliseen (Alajärven maakunnallisesti arvokas maisema-alue) tai kaakkoon (Lappajärven maakunnallisesti arvokas maisema-alue) avautuviin näkymiin. Vaikutukset ilmenevät tuulivoimaloita kohti avautuvissa näkymissä.
--	Kohtalaisia vaikutuksia hankealueen ulomman ja kaukovaikutusalueen laajemmille luonnontilaisille ja maisemiltaan avoimille suoalueille, kuten Juurikkalammenneva, Peuralamminneva, Ruokkaanneva ja Valleussuo. Vaikutukset ilmenevät tuulivoima-aluetta kohti avautuvissa näkymissä.
--	Kohtalaisia paikallisia vaikutuksia ulomman vaikutusalueen maakunnallisesti arvokkaille alueille, kuten Sääksjärven ja Paalijärven maisema-alueilta, jolta avautuu tärkeitä näkymiä kohti tuulivoima-aluetta. Vaikutukset ilmenevät tuulivoimaloita kohti avautuvissa näkymissä. Vaikutukset jäävät paikallisiksi.
---	Suuria paikallisia vaikutuksia hankealueen välittömässä lähiympäristössä sijaitseville asuinpaikoille etenkin hankealueen lounaispuolella. Voimalat näkyvät selvästi uutena elementtinä maisemassa. Vaikutukset ilmenevät tuulivoima-aluetta kohti (lounaassa sijaitsevien asuinpaikkojen osalta etenkin koilliseen) suuntautuvissa näkymissä.
---	Suuria, mutta hyvin paikallisia vaikutuksia Alajärven kirkon ja kirkonkylän julkisten rakennusten ranta-alueelle. Vaikutukset kohdistuvat valtakunnallisen alueen rannan eteläosaan, vaikutukset jäävät pienelle alueelle. Osa tuulivoimaloista näkyy alueelle, voimalat näkyvät kaukomaisemassa sijoittuen kapealle näkymäsektorille.
---	Suuria paikallisia vaikutuksia hankealueen lähituntumassa sijaitseville luonnontilaisille ja maisemiltaan avoimille suoalueille. Voimalat näkyvät selvästi uutena elementtinä maisemassa. Vaikutukset ilmenevät tuulivoima-aluetta kohti avautuvissa näkymissä (pääasiassa länteen tai luoteeseen suuntautuvat näkymät).

4.7 Haitallisten vaikutusten vähentäminen

Tuulivoimapuisto tulee olemaan alueen maisemassa uusi elementti, jota ei täysin pysty piilottamaan näkyvistä. Korkeat, metsänrajan yläpuolelle kohoavat tuulivoimalat näkyvät väistämättä maisemassa aina jonnekin. Voimalan tyyppillä ja teknisellä toteutuksella voidaan kuitenkin lisätä voimaloiden sijoitusmahdollisuuksia. Pimeään aikaisia vaikutuksia voidaan muokata sopimalla valaistuksesta.

Tuulivoimapuiston maisemassa aiheuttamia haitallisia vaikutuksia voidaan vähentää sijoittamalla tuulivoimalat niin tiiviisti kuin se tuulitaloudellisesti ja maanomistustilanteen kannalta on mahdollista. Tällöin tuulivoimalahankealue on mahdollisimman pieni. Myös tuulivoimaloiden sijainnin hienosäätö häiriintyvien kohteiden sijainnin suhteen on joissakin tapauksissa mahdollista.

Muutokset potentiaalisen näkyvyysalueen maankäytössä tuovat epävarmuustekijöitä maisemavaikutusten arviointiin. Metsänhoitotoimilla on merkitystä voimaloiden näkymiseen maisemassa. Esimerkiksi metsäalueilla tehtävät avohakkuut saattavat avata tuulivoimapuistoa kohti suuntautuvia näkymiä. Tulevaisuuden metsänhakkuista tuulivoimapuiston lähialueilla ei ole tietoa, mikä muodostaa epävarmuustekijän maisemavaikutusten arvioinnissa. Toisaalta kasvillisuuden lisääntyminen joko luonnollisella kasvulla tai istuttamalla voi peittää näkymiä. Suolasalmenharjun hankealueella ja sitä ympäröivillä alueilla sijaitsevien avoimien suoalueiden välissä on matalia metsäisiä harjanteita ja kumpareita. Näiden metsäalueiden käsittelyllä on maisemavaikutusten kannalta merkitystä.

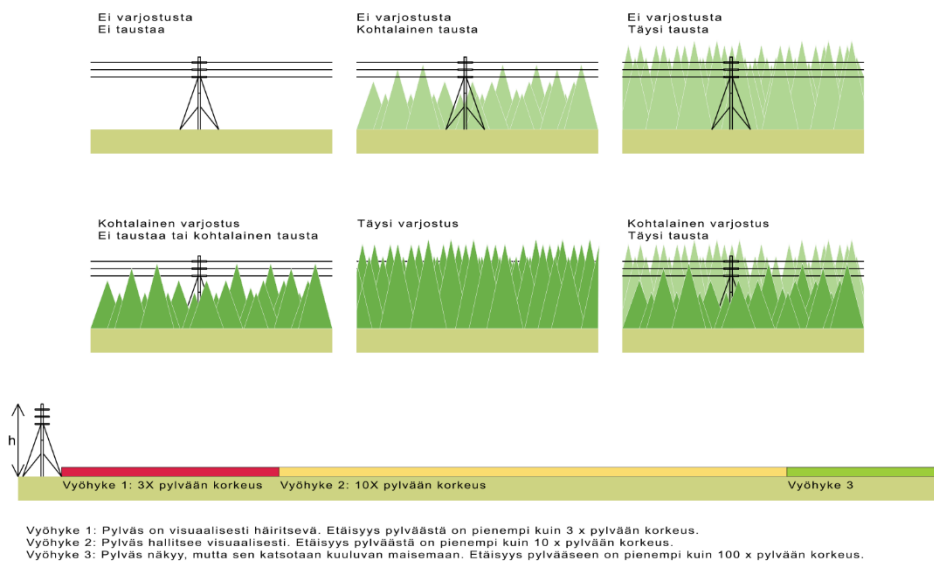
Asenteet ja suhtautuminen uusiutuvia energiamuotoja kohtaan on muuttunut myönteisemmäksi viime vuosina, kun keskustelu ilmastonmuutoksen torjumisesta on kasvanut. Tuulivoimalla tai auringolla tuotetun energian ekologisuus on muihin energiantuotantotapoihin verrattuna huomattava.

5. Sähkönsiirtoreitti

5.1 Sähkönsiirto maisemassa

Maiseman kannalta valitulla sähkönsiirron ratkaisulla on merkitystä tuulivoimahankkeen vaikutusten arvioinnissa. Sähkönsiirron maisemavaikutukset ovat kuitenkin selvästi erilaisia ja helpommin ennakoitavia kuin tuulivoimaloiden maisemavaikutukset. Sähkön siirron maisemavaikutukset kohdistuvat suoraan sähkölinjoille, sähköasemien paikoille ja niiden lähiympäristöön. Varsinkin ilmajohtoreittien näkyvyyttä maisemassa korostaa niiden jatkuvuus. Huonosti ja näkyvälle paikalle suunniteltu leveä ilmajohtoreitti voi hallita maisemaa voimakkaasti vähän samalla tapaa kuin leveä tie, joka ei mukaile maisemaa.

Voimajohdot koetaan usein maisemassa häiritsevimpinä entuudestaan rakentamattomilla alueilla. Erityisesti erämaiset alueet, joilla ihmisen vaikutus maisemaan jää vähäiseksi, ovat herkkiä muutoksille. Samoin arvokkaat maisema-alueet sekä rakennetun kulttuuriympäristön arvoalueet ja arvokohteet ovat herkkiä muutoksille. Sen sijaan entuudestaan voimakkaasti rakennetut alueet ovat usein vähemmän herkkiä muutoksille.

Kuva 67 Voimajohdon näkyvyyteen vaikuttavia tekijöitä. (© Sweco mukaelma Maisema-arkkitehdit Byman ja Ruokonen Oy 2001).

Voimajohto näkyy periaatteessa laajemmin avoimessa maisemassa, koska sillä ei ole lainkaan esimerkiksi metsänreunan tai rakennetun ympäristön luomaa taustaa. Toisaalta voimajohdon sijoittaminen metsäiseen maisemaan tarkoittaa puuston kaatamista johtoreitiltä ja sitä ympäröivältä varoalueelta. Tuolloin voimajohdon kohta näyttäytyy helposti maisemavauriona, erityisesti jos linjalle osuu maastonmuotoja. Pelkkien ilmajohtojen teoreettisen näkyvyyden vyöhyke on noin 3 kilometriä, mutta maiseman muokkaukset voivat näkyä paljon pidemmälle ja laajemmin.

Sähkönsiirrossa hankealueella käytettävät maakaapelit muuttavat maisemaa ainoastaan hyvin paikallisesti. Kaapelilinjat (ellei niitä ole sijoitettu huoltoteiden yhteyteen) näkyvät maisemassa kapeina pitkänomaisina avotiloina. Huoltoteiden yhteyteen kaivettavat maakaapelit lisäävät ainoastaan hieman tieaukon leveyttä.

5.2 Vaikutusalue ja arviointimenetelmät

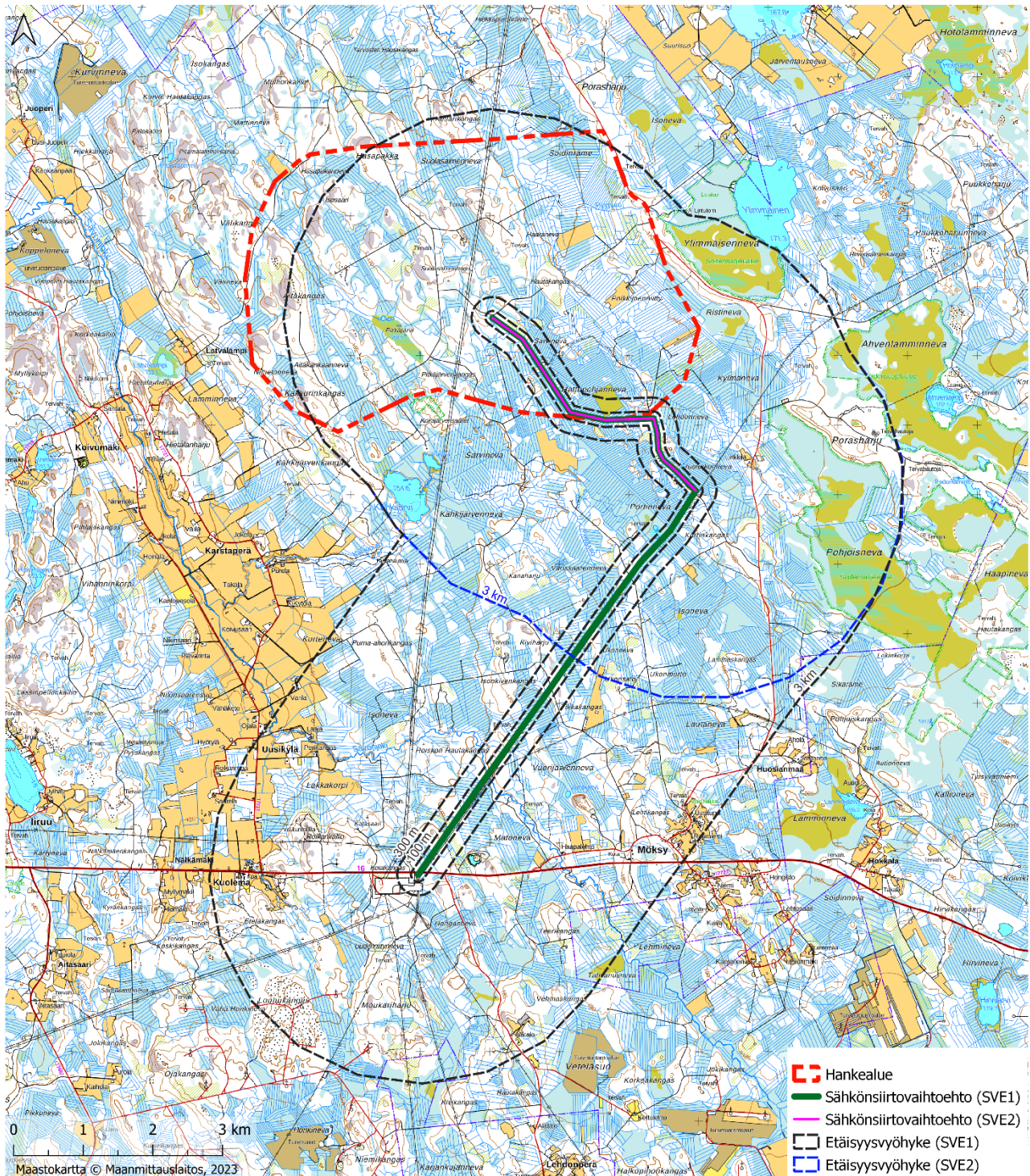
Sähkönsiirtoreitin vaikutusten arviointimenetelminä hyödynnetään IMPERIA-hankkeen arviointimallia ja työkaluja samoin kuin edellä on kuvattu tuulivoimaloiden kohdalla (2.2).

Voimajohdon vaikutusten arvioinnissa maisemavaikutuksia tarkastellaan etäisyysvyöhykkeittäin:

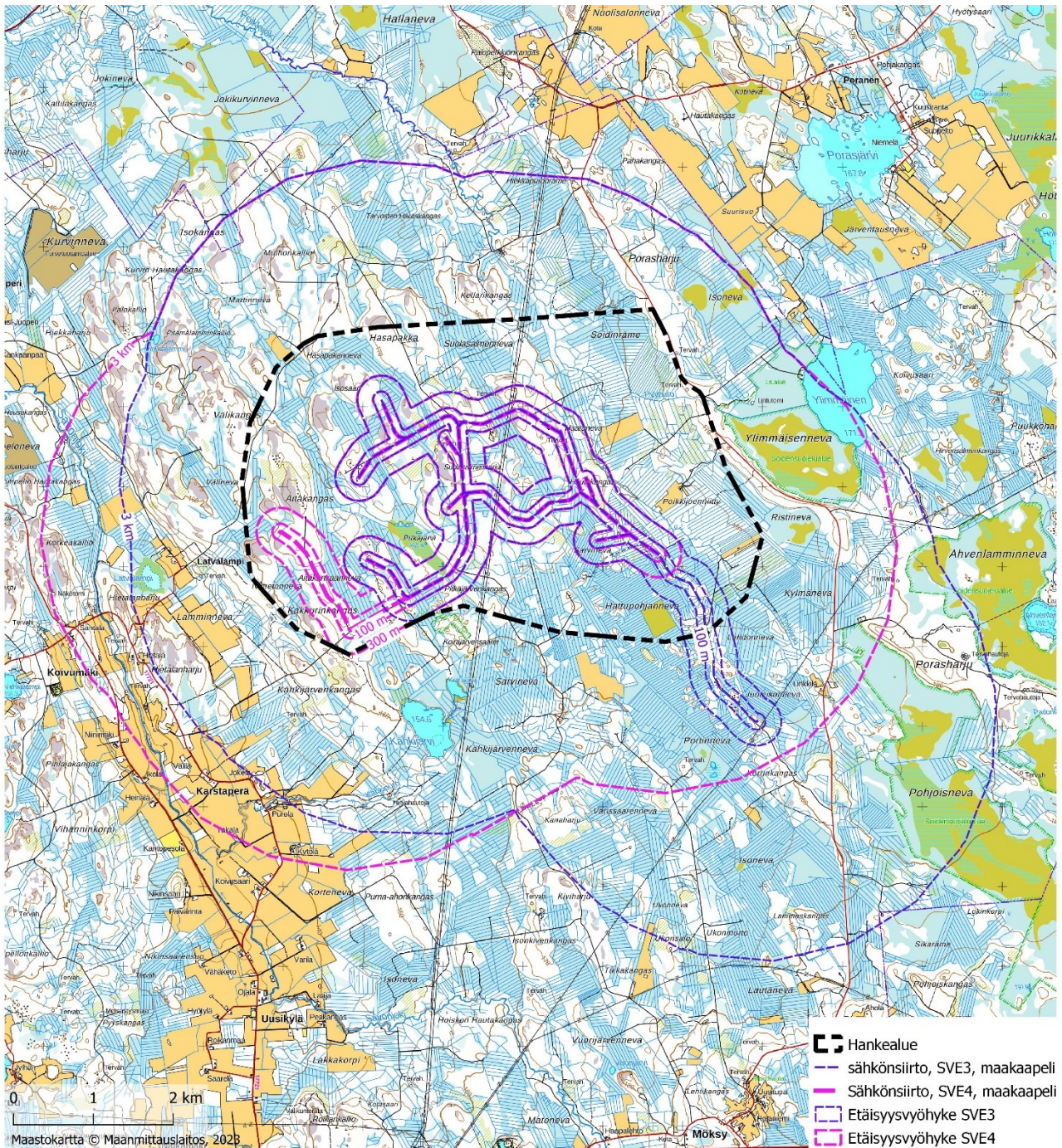
- Välitön lähialue, alle 100 metriä voimajohdon keskilinjasta.
- Lähivaikutusalue, 100m-300 metriä voimajohdon keskilinjasta.
- Kaukomaisema, 300 metriä-3 kilometriä voimajohdon keskilinjasta.

Sähkönsiirron vaihtoehdot (SVE) ovat:

- SVE1: Uusi n. 11 km pituinen 110 kV ilmajohto hankealueelta Fingridin Alajärven sähköasemalle. Sähkönsiirtoreitti sijoittuu Elenian olemassa olevan 110 kV voimajohdon rinnalle, sen länsipuolelle.
- SVE2: Uusi n. 4,2 km pituinen 110 kV ilmajohto hankealueelta Elenian uuden Alajärvi-Perho B 110 kV voimajohdon varteen ja liittyminen Elenian voimajohtoon.
- SVE3: Uusi n. 4,5 km pituinen 110 kV tai keskijännitemaakaapeli hankealueelta Elenian uuden Alajärvi-Perho B 110 kV voimajohdon varteen ja liittyminen Elenian voimajohtoon.
- SVE4: Liittyminen uuteen rakennettavaan Jylkkä-Alajärvi 2x400 kV + 110 kV voimajohtoon hankealueen sisällä.

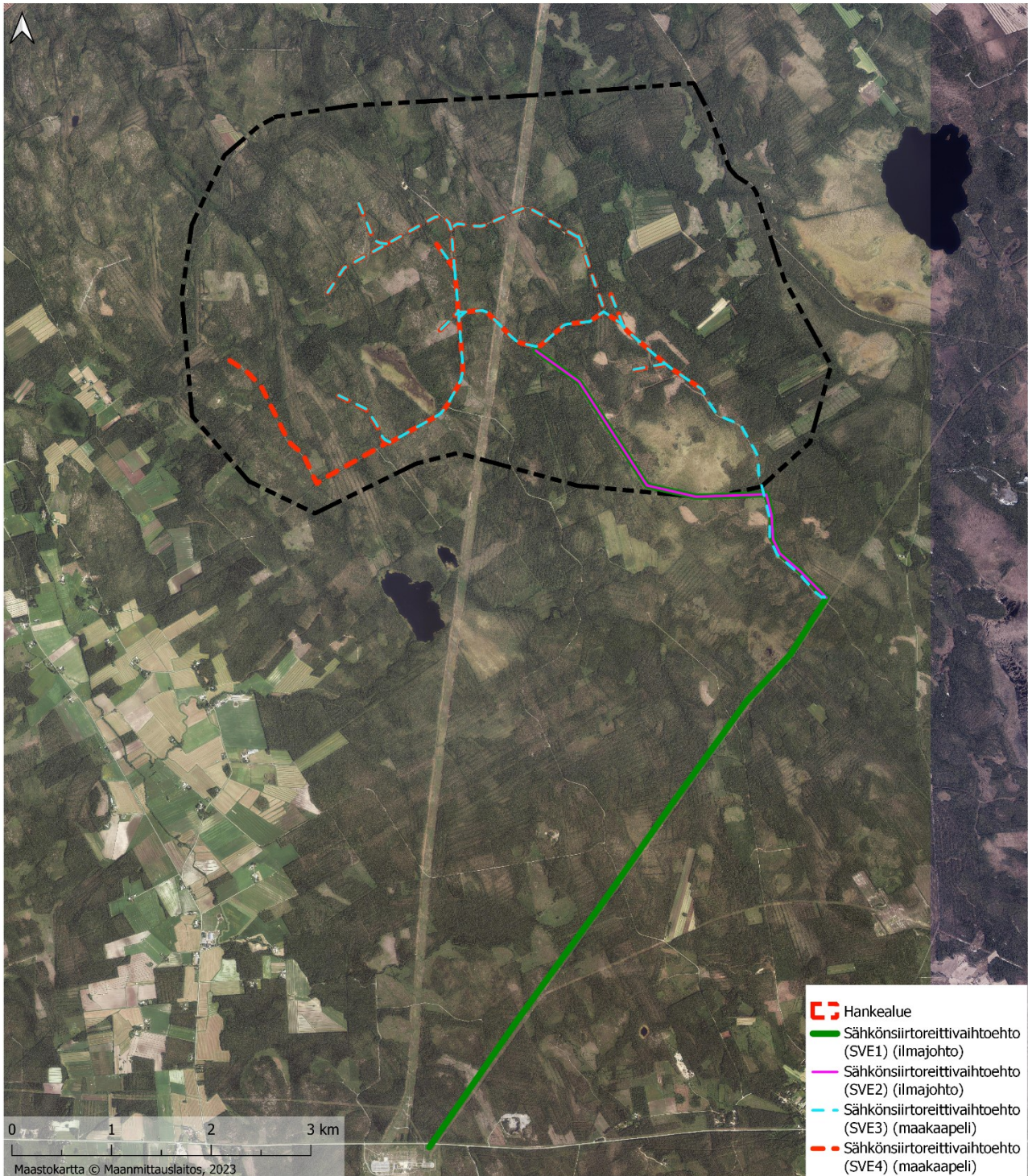
Kuva 68. Sähkönsiirron ilmajohdoreittivaihtoehdot SVE1 ja SVE2 etäisyysvyöhykkeineen 100 m, 300 m ja 3 km. Vaihtoehdot ovat samat luoteeseen suuntautuvan osion osalta. Vaihtoehto SVE1 on pidempi jatkuen Möksyn sähköasemalle. Vaihtoehdon SVE2 3 kilometrin etäisyysvyöhyke on osoitettu sinisellä katkoviivalla.

Kuva 69 Hankkeen sähkösiirron maakaapelivaihtoehdot SVE3 ja SVE4 sekä etäisyysvyöhykkeet 100 m, 300 m ja 3 km.

5.3 Nykytilan kuvaus

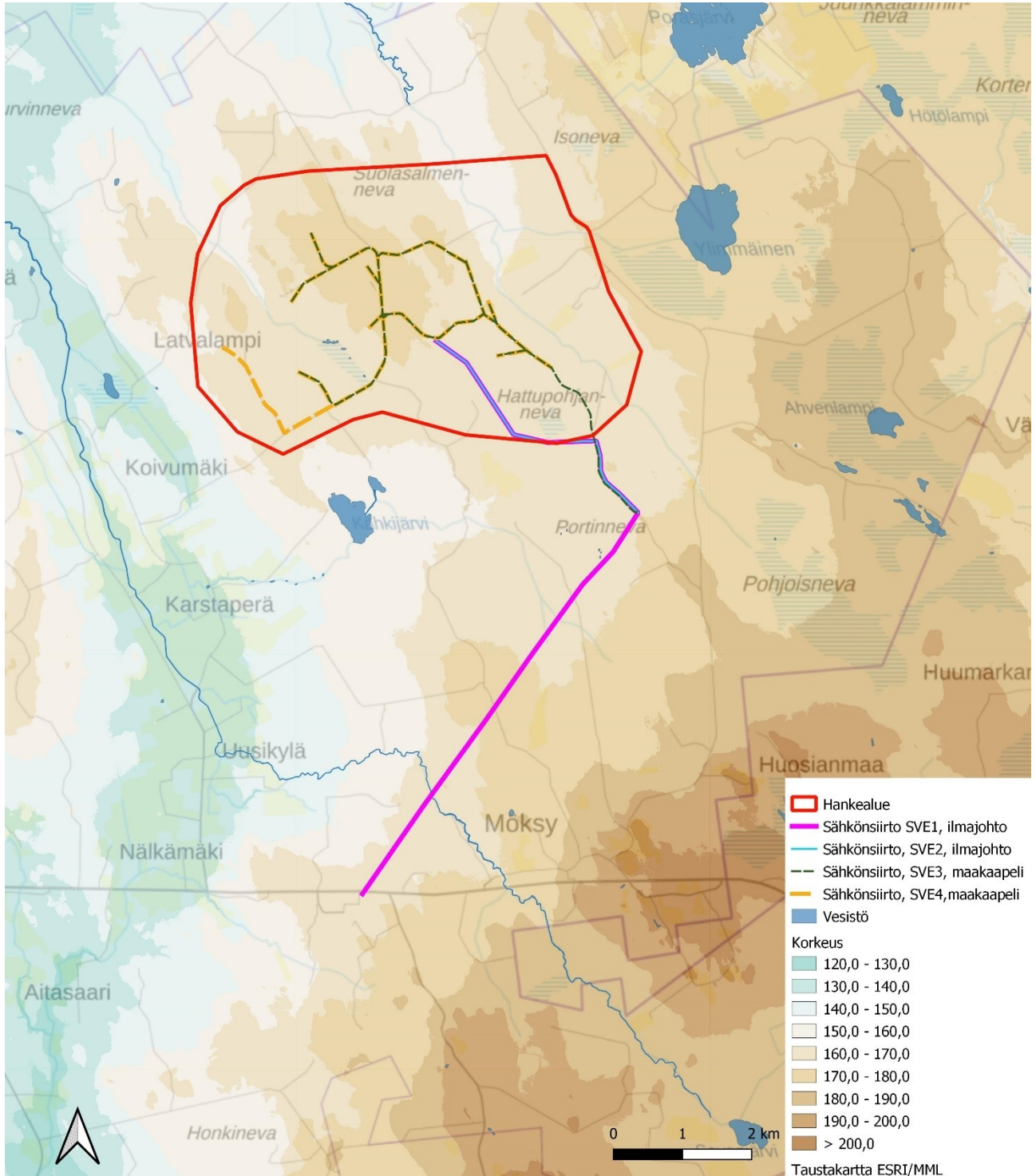
Suolasalmenharjun sähkösiirtoreittivaihtoehdot sijoittuvat pääasiassa metsäiseen maastoon. Ilmajohdovaihtoehdot tukeutuvat hankealueen etelä/koillispuolelle sijoittuvaan Alajärvi-Perho-väliseen voimajohtolinjaan.

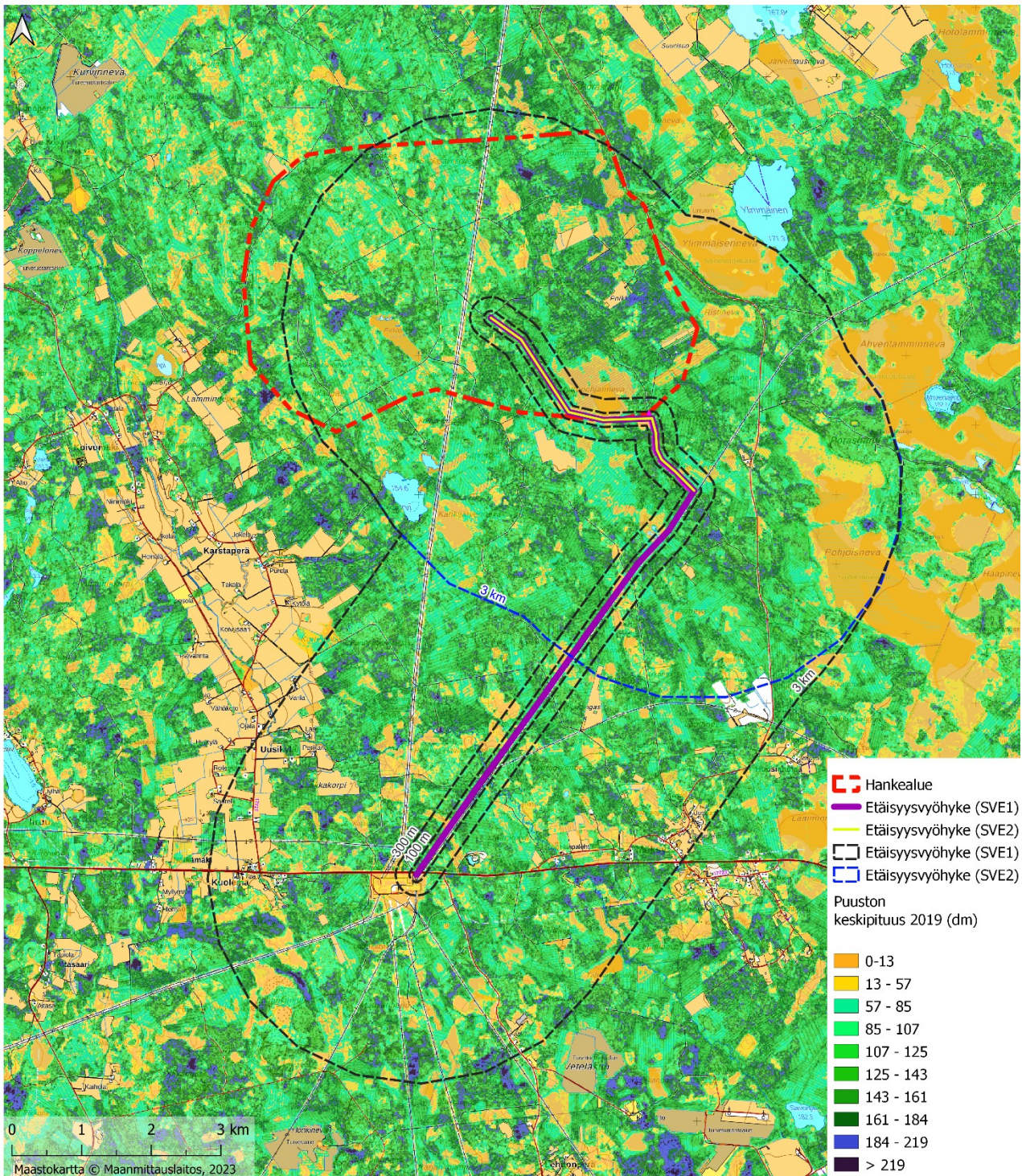
Kuva 70. Sähkösiirtoreitti Maanmittauslaitoksen ortokuvan päällä esitettyä vihreällä viivalla (SVE1), magentalla viivalla (SVE2), sinisellä katkoviivalla (SVE3) ja punaisella katkoviivalla (SVE4). Hankealue esitetty mustalla pistekatkoviivalla

Suolasalmenharjun eteläpuolella sijaitseva olemassa oleva ja levennettävä voimajohtoalue sijoittuu metsäiselle selänteiden alarinteelle, missä maasto kohoaa johtoalueen kaakkoispuolella. Alajärvi-Perho B voimajohtolinja sijaitsee suhteellisen tasaisessa maastossa. Suolasalmenharjun sähkösiirron

ilmajohtovaihtoehdot SVE1 ja SVE2 erkanevat kyseisestä Alajärvi-Perho voimajohtolinjasta hankealueen koillispuolella, missä metsätie kulkee voimajohtolinjan ali kohti Suolasalmenharjua.

Kuva 71 Sähkönsiirtoreitti sijoittuu suhteellisen tasaiseen maastoon, selännealueen rinteeseen. Taustakartta © Maanmittauslaitos.

Kuva 72 Puuston keskipituus ilmajohtoreittien (SVE1 ja SVE2) alueella. Perustuu Luonnonvarakeskuksen monilähteisen valtakunnan metsien inventoinnin kartta-aineistoon (2019).

Suolasalmenharjun sähkönsiirron ilmajohtoreittien SVE1 ja SVE2 varrella lähin asuinrakennus sijoittuu Möksyntien varteen, reilun 800 metrin etäisyydelle sähkönsiirtoreiteistä. Pihapiirin yhteydessä on pienialaiset peltotilkut, jotka rajautuvat metsään. Lähin vapaa-ajanrakennus sijaitsee Savonjoen varrella, noin

450 metrin etäisyydellä sähkönsiirtoreitistä SVE1. Ilmajohtoreittivaihtoehdon SVE1 kaukomaisema-alueella, alle kolmen kilometrin etäisyydellä sijaitsee osa Möksyn ja Kuoleman kylistä. Reittivaihtoehdossa SVE2 kyläalueet jäävät kaukomaisema-alueen ulkopuolelle. Möksyn kylän yhteydessä on pienialaisia peltoja, Kuoleman kylä sijoittuu Uusimäentien peltoalueen eteläosaan. Molempien kylien ja sähkönsiirtoreitin SVE1 väliin jää metsäistä aluetta. Sähkönsiirron ilmajohtoreitit SVE1 ja SVE2 eivät ylitä peltoalueita. Lähimmät yksittäiset peltotilkut sijaitsevat noin 500 metrin etäisyydellä vaihtoehdosta SVE1.

Suunnitellun sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen varressa tai vaikutusalueella ei ole valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta arvokkaina rajattuja kohteita. Etäisyyttä lähimmälle arvokohteelle, maakunnallisesti arvokkaaseen Keisalan kylään on yli 9 kilometriä. Sen sijaan luonnonmaiseman kannalta herkkiä alueita sijoittuu sähkönsiirron kaukomaisemaan, lähimmillään noin 1,5 kilometrin etäisyydelle reittivaihtoehtojen itäpuolelle. Herkät luonnonmaisemat ovat soidensuojelualueita, Pohjoisneva-Haapineva sekä Ahvenlammin ja Ylimmäisennevan aarnialueet.

5.4 Vaikutusten arviointi

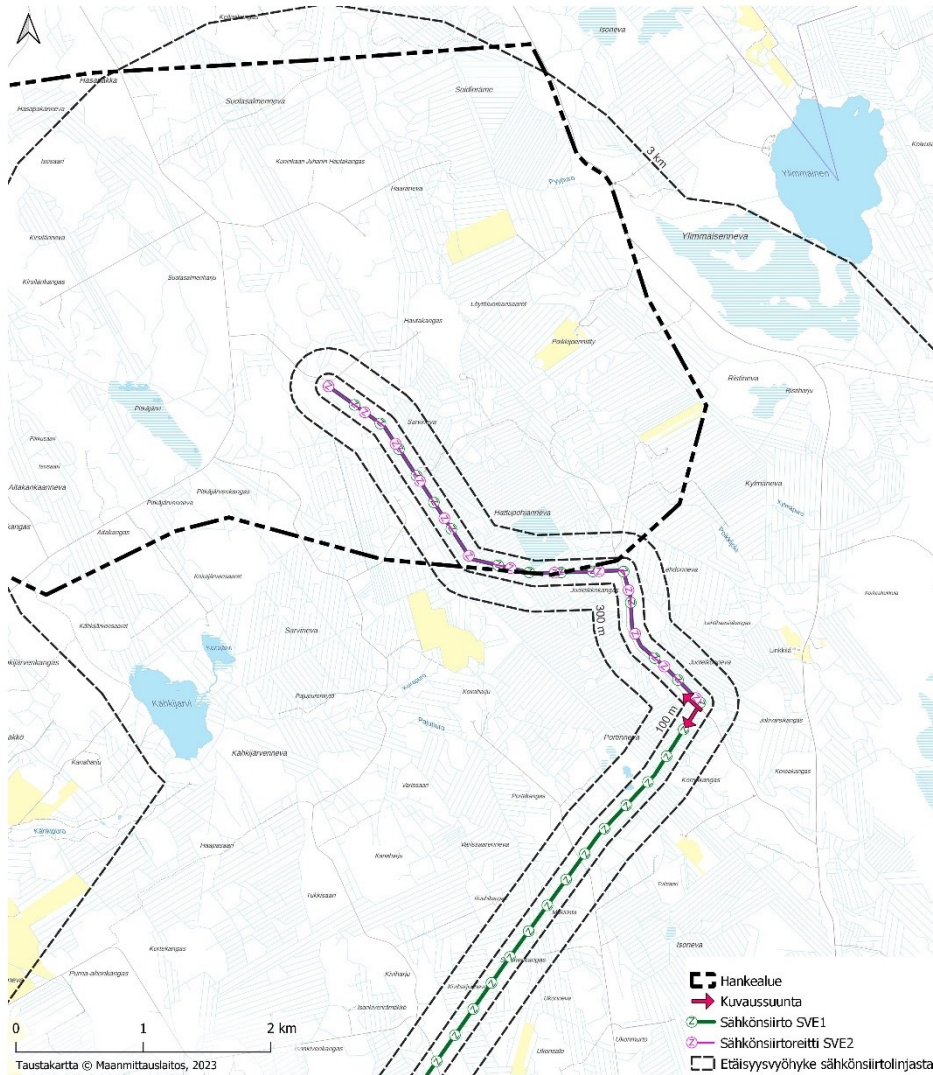
5.4.1 Ilmajohto

Mikäli sähkönsiirtoon käytetään ilmajohtoa, tarvitaan 110 kV:n johdolle 26 metriä leveä johtoaukea, joka pidetään puuttomana. Johtoalueen leveys, jonka sisäpuolelle johtoaukea kuuluu, on 46 metriä ja sen reunoilla on 10 metrin reunavyöhykkeet, joissa puuston kasvua on rajoitettu.

Voimajohtoaukean raivaaminen aiheuttaa avohakkuun kaltaisia vaikutuksia maisemaan. Voimajohtolinja pylväineen erottuu avoimessa maisemassa, kuten pelloilla tai paikoilla, mistä avautuu näkymiä johtolinjan suuntaan. Metsäisessä maastossa linja näkyy vain paikoin. Merkittävimpiä maisemallisia vaikutuksia voi aiheutua voimajohtopylväistä, jotka sijoittuvat avoimeen maisemaan, korkeille maastonkohdille tai maisemalliseen solmukohtaan. Voimalinja häviää maisemasta, kun se puretaan. Avoimet voimajohtoaukeat vähitellen metsittyvät ja maisema sulkeutuu.

5.4.1.1 SVE1

Suolasalmenharjun sähkönsiirtoreitti SVE1 sijoittuu pääasiassa metsäiseen maastoon. Voimajohtoreitin pituus on noin 11 kilometriä. Reitti koostuu olemassa olevasta, levennettävästä koillinen-lounaissauntaisesta voimalinjaosuudesta sekä hankealueelle johtavasta uudesta, luode-kaakkosuuntaisesta voimajohtoaukeasta. Olemassa olevan voimajohdon varteen sijoittuva osuus on pituudeltaan hieman alle 7 kilometriä ja uusi linjaus on noin 4 kilometrin mittainen. Uusi luode-kaakkosuuntainen reittiosuus sijoittuu osaksi olemassa olevan metsätien varteen. Tuulivoiman hankealueella reitti erkaantuu metsätien varrelta ja reitti sivuaa Hattupohjannevan vähäpuustoista suoaluetta.

Kuva 73 Sähkösiirtoreitin havainnekuvat on otettu olemassa olevan johtokäytävän ja metsätien yhtymäkohdasta. Luoteeseen kohdistuva kuvaussuunta vastaa reittivaihtoehtoja SVE1 ja SVE2. Lounaaseen suuntautuva vaihtoehto vain vaihtoehtoa SVE1.

Kuva 74 Nykytila nykyisen voimajohtolinjan ja metsäautotien risteyskohdasta.

Kuva 75. Havainnekuva luoteeseen, vaikutukset SVE1 ja SVE2 osalta. Avoin maisema metsäautotien varrella kasvaa. Sähkönsiirtoreitin molemmin puolin jää kuitenkin metsää.

Kuva 76 Nykytila lounaaseen voimajohtolinjalta kohti Möksyn asemaa.

Kuva 77 Havainnekuva SVE1 ilmajohtoreitti lounaaseen kohti Möksyn sähköasemaa. Avoin alue johtoreitin varrella kasvaa. Metsä rajaa johtoreittiä molemmin puolin.

Luonnonmaiseman kannalta herkäät avosualueet sijoittuvat lähimmillään 1,5 kilometrin etäisyydelle suunnitellusta sähkönsiirtoreitistä. Suolasalmenharjun sähkönsiirtoreitti sijoittuu olemassa olevan voimajohtolinjan luoteispuolelle, Pohjoisnevan ja Ahvenlamminnevan avosualueet jäävät olemassa olevan

voimajohdon itäpuolelle. Lähimmän sähkönsiirtoreittiä sijaitsevan avosualueen, Pohjoisnevan ja Möksyntien väliin jää runsas 0,5 kilometriä metsää, minkä lisäksi voimajohtoreitin ja Möksyntien väliin jää pienimmillään lähes kilometrin verran metsää. Ylimmäisnevan osalta etäisyyttä sähkönsiirtoreittiin on vähintään 2 kilometriä. Sekä avosualueet, että sähkönsiirtoreitti sijoittuvat suhteellisen tasaiseen maastoon, missä maastonmuodot eivät avaa näkymiä puuston yli. Näin ollen ilmajohdolla ei arvioida olevan erityistä vaikutusta soidensuojeluohjelman alaisiin maisemiltaan herkkiin avosoihin.

Kuva 78 Nykytila Möksyntien ja Pohjoisnevalle vievän metsätien risteyksestä lounaaseen. Maisema on luonteeltaan metsäistä, eikä pidempiä näkymiä avaudu. Suolasalmenharjun sähkönsiirtoreittivaihtoehdot eivät aiheuta hakkuu tarpeita Möksyntien varteen.

Rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteiden kannalta voimajohtolinjauksella ei ole vaikutuksia, sillä arvokohteet sijaitsevat yli kolmen kilometrin etäisyydellä voimajohtolinjauksesta. Lähin asuinrakennus sijaitsee noin 800 metrin päässä metsäisessä maisemassa. Pihapiiriä rajaa puusto, näkymälinjoja kohti voimajohtoa ei avaudu. Suhteessa Möksyn ja Uusikyläntien asutusalueisiin, suunniteltu voimajohtoreitti jää olemassa olevien voimajohtolinjojen taakse. Kylien ja voimajohdon väliin jää metsäistä maisemaa, jolloin näkymiä ei avautua.

Metsämaiseman kannalta vaikutus on hyvin paikallinen, puuston alue lisääntyy johtoaukean ympärillä. Hankealueella sijaitsevan Hattupohjannevan avosuo mahdollistaa ilmajohdon näkymisen. Avonaisen suoalueen suppeus huomioon ottaen vaikutus on hyvin paikallinen.

Sähkönsiirron reittivaihtoehdolla SVE1 voidaan arvioida olevan vain vähäistä vaikututusta maisemaan. Suolasalmenharjun hankealueen poikki kulkeva voimajohtolinja ja Möksyn asemalta koilliseen suuntautuva reitti voimajohtolinja halkovat jo nykyisellään Suolasalmenharjun eteläisen puoleista metsäaluetta. Voimajohdot rakenteineen ovat jo läsnä seudun maisemassa. Herkkien

maisema-alueiden osalta vaihtoehto SVE1 ei tuo sähkönsiirron elementtejä nykyistä lähemmäksi ja siksi muutos on vähäinen.

5.4.1.2 SVE2 Ilmajohto

Sähkönsiirron vaihtoehto SVE2 sijoittuu samaan reittiin kuin vaihtoehdon SVE1 uusi osuus. Vaihtoehto SVE2 liittyy rakenteilla olevaan Alajärvi-Perho B voimajohtoon, eli vaihtoehto on noin 7 kilometriä lyhyempi, kuin vaihtoehto SVE1.

Herkkien avosuomaisemien osalta ilmajohtovaihtoehdoilla SVE1 ja SVE2 ei ole eroa. Ilmajohdolla ei arvioida olevan erityistä vaikutusta herkkiin avosukohteisiin. Rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteiden osalta vaihtoehdolla SVE2 ei ole vaikutusta.

Metsämaiseman kannalta vaikutus on hyvin paikallinen, puuton alue lisääntyy johtoaukean ympärillä. Hankealueella sijaitsevan Hattupohjannevan avosuo mahdollistaa ilmajohdon näkymisen. Avonaisen suoalueen suppeus huomioon ottaen vaikutus on hyvin paikallinen.

5.4.2 Maakaapeli

Mikäli tuulivoimalat yhdistetään kantaverkkoon maakaapelilla, sille lunastetaan käyttöoikeus kuuden metrin johtoalueelle, minkä lisäksi rakentamisen aikana tarvitaan noin neljä metriä leveä vyöhyke johtoalueen molemmille puolille, jolta saattaa olla tarve poistaa puusto. Maakaapeli pyritään sijoittamaan tien reunaan, upottamalla se tien pientareen rakenteeseen, jolloin tien leveys ei lähtökohtaisesti levene enempää eikä puita poisteta leveämmältä alueelta kuin jos kaapelia ei tulisi.

Maakaapelin sijoittaminen olemassa olevien tielinjojen tai voimajohtoaukean yhteyteen leventää tien varren puutonta aluetta. Maisemalliset vaikutukset jäävät olemattomiksi. Toiminnan loputtua maakaapelia varten avoimena pidetty aukea vähitellen palautuu ennalleen.

5.4.2.1 SVE3 Maakaapeli

Maakaapelivaihtoehto SVE3 kulkee pitkälti olemassa olevien, mutta hankettava varten parannettavien metsäautoteiden yhteydessä. Vain muutaman kilometrin osalta maakaapeli sijoittuu maastoon, jossa ei vielä ole metsätietä. Tältäkin osin hanketta varten on tarkoitus rakentaa tieyhteys. Näin ollen maakaapelia varten avoinna pidettävä alue sijoittuu osaksi tiemaisemaa, eikä metsämaastossa tarvitse pitää erillistä johtoaluetta avoimena. Linjauksen läheisyydessä ei ole maiseman kannalta arvokkaita kohteita. Etäisyyttä herkkiin avosualueisiin on vähintään 1,5 kilometriä.

Maisemalliset vaikutukset ovat olemattomat.

5.4.2.2 SVE4 Maakaapeli

Vaihtoehdon SVE3 tavoin maakaapelivaihtoehto SVE4 kulkee olemassa olevien tai hanketta varten rakennettavien teiden yhteydessä. Uutena rakennettavien tieyhteyksien pituus on vaihtoehdoissa SVE3 ja SVE4 suunnilleen samat. Maakaapelia varten avoinna pidettävä alue sijoittuu osaksi tiemaisemaa, eikä metsämaastossa tarvitse pitää erillistä johtoaluetta avoimena. Linjauksen

läheisyydessä ei ole maiseman kannalta arvokkaita kohteita. Etäisyyttä herkkiin avosualueisiin on vähintään 1,5 kilometriä.

Maisemalliset vaikutukset ovat olemattomat.

5.5 Yhteisvaikutukset

Tuulivoimahankkeita ja niiden voimajohtoreittejä on hankealueen läheisyydessä useita sekä vireillä että jo rakenteilla. Möksyn sähköasemalta lähtee pohjoiseen hankealuetta lävistävä voimajohtoreitti. Suuri osa hankkeista on liittymässä sähköasemalta koilliseen suuntautuvaan reittiin, jonka yhteyteen Suolasalmenharjun ilmajohtoreittivaihtoehdot on suunniteltu toteuttavan. Metsänhakuut voivat aiheuttaa maisemaan yhteisvaikutuksia avaamalla näkymiä.

5.6 Vaikutusten merkittävyyden arviointi

Ilmajohtoreittien vaikutukset kohdistuvat avoimena pidettävään maastoon sekä johdon rakenteisiin. Herkkien maisema-alueiden osalta ilmajohtoreittivaihtoehtojen SVE1 ja SVE2 välillä ei ole eroa. Ilmajohtoreittiä varten avoimena pidettävä alue on leveämpi kuin maakaapelivaihtoehdoissa. Lisäksi ilmajohtovaihtoehdoissa rakenteet jäävät näkyville myös käytön aikana, kun taas maakaapelin vaikutukset kohdistuvat rakentamisaikaan. Maakaapelivaihtoehdot SVE3 ja SVE4 sulautuvat osaksi tuulivoimialueen tiemaisemaa, erikseen avoimena pidettäviä alueita ei muodostu.

Ilmajohtovaihtoehtojen SVE1 ja SVE2 osalta maisemalliset vaikutukset ovat vähäiset, sillä sähkönsiirtoreitti sijoittuu pitkälti olemassa olevan reitin yhteyteen, metsäiseen maastoon.

Taulukko 5 Maisemavaikutusten merkittävyyden arviointi sähkönsiirron eri hankevaihtoehdoissa.

SVE 1	ilmajohto
-	Vähäinen, linjaus metsämaisemassa ja olevaa voimajohtolinjaa ja osittain metsäautotietä myötäillen. Vaikutukset havaittavissa vain lyhyeltä etäisyydeltä.
SVE 2	ilmajohto
-	Vähäinen, linjaus metsämaisemassa, osittain olemassa olevaa metsäautotietä myötäillen. Vaikutukset havaittavissa vain lyhyeltä etäisyydeltä.
SVE 3	maakaapeli
0	Olematon, maakaapelireitti myötäilee lähes koko matkaltaan olemassa olevaa metsäautotietä. Loppu osuus sijoittuu hanketta varten rakennettavan tieosuuden yhteyteen. Maakaapelia varten avoimena pidettävä maisema liittyy metsätiemaisemaan, eikä näy erikseen.
SVE 4	maakaapeli
0	Olematon, maakaapelireitti myötäilee lähes koko matkaltaan olemassa olevaa metsäautotietä. Loppu osuus sijoittuu hanketta varten rakennettavan tieosuuden yhteyteen. Maakaapelia varten avoimena pidettävä maisema liittyy metsätiemaisemaan, eikä näy erikseen.

5.7 Haitallisten vaikutusten vähentäminen

Haitallisia maisemavaikutuksia on vähennetty sijoittamalla voimalinja metsäiseen ympäristöön, missä linjan näkyminen kohdentuu vain välittömään lähiympäristöön. Ilmajohdoreittivaihtoehdoista SVE2 on lyhyempi, jolloin vaikutukset metsäiseen maisemaan jäävät vähäisemmäksi kuin vaihtoehdossa SVE1.

Maakaapelin sijoittaminen tien reunaan vähentää sähkönsiirron maisemavaikutuksia ilmajohtoon verrattuna, sillä voimajohtorakenteita ei jää näkyville.

6. Yhteenveto

Maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön kohdistuvat vaikutukset ovat pääasiassa visuaalisia ja aiheutuvat tuulivoimaloiden näkymisestä osana maisemakuvaa. Vaikutusten merkittävyyteen vaikuttavat etäisyys, maiseman ominaispiirteet ja luonne sekä maisemaan liitettävät arvot ja merkitykset. Erityisesti arvokkaat maisema-alueet ja rakennettu kulttuuriympäristö ovat herkkiä muutoksille.

Vaikutukset ilmenevät tuulivoimaloita kohti avautuvissa näkymissä. Vaikutukset ovat suurimmat avoimessa maisemassa. Metsäisillä alueilla vaikutukset jäävät paikallisiksi.

Hankealueen ympäristöä käytetään jo nykyisellään energiantuotantoon, alueen läpi kulkee suurjännitelinjoja. Myös kaakkoispuolella, mitä kautta sähkönsiirron ilmajohtoreittivaihtoehdot SVE1 ja SVE2 on suunniteltu toteutettavan, on rakentunut suurjännitelinjoja. Sähkönsiirtoreittien osalta maisemalliset vaikutukset ovat ilmajohtoreiteissä vähäiset, linjausvaihtoehdo SVE1 mukailee pääosin olemassa olevaa voimajohtoreittiä sekä metsäautotietä. Ilmajohtolinjausvaihtoehdo SVE2 on edellistä lyhyempi olemassa olevan voimajohtoreitin verran, mutta muutoin linjaukseltaan sama. Sähkönsiirron maakaapelireittivaihtoehdot SVE3 ja SVE4 sijoittuvat nykyisten tai uusien metsäautoteiden yhteyteen.

Suurimmat vaikutukset kohdistuvat tuulivoima-alueen välittömään lähiympäristöön ja lähivaikutusalueelle, alle 6 km päähän voimaloista. Idässä, Perhon ja Kyyjärven sekä Alajärven itäisten osien kannalta olennaisimmat vaikutukset kohdistuvat luonnontilaisille avosualueille (mm. Ylimmäisenneva, Ahvenlammi) sekä pienille järville (Porasjärvi, Ylimmäinen). Alajärven puolella suuria vaikutuksia kohdistuu myös Savonjoen- Uusikyläntien varren viljelyaukealle ja sen yhteydessä sijaitseville asuinpaikoille, jolta avautuu tärkeitä näkymiä tuulivoima-alueen suuntaan.

Kohtalaisia paikallisia vaikutuksia kohdistuu hankealueen välittömässä lähiympäristössä sijaitseville asuinpaikoille (mm. Poranen), jossa maastonmuodot ja metsäisyys rajoittaa voimaloiden näkyvyyttä. Kohtalaisia paikallisia vaikutuksia ulommalle vaikutusalueelle (6–15 km päähän voimaloista) Paalijärven ja Sääksjärven kulttuurimaiseman alueilta, joilta avautuu tärkeitä näkymiä tuulivoima-alueen suuntaan. Kaukovaikutusalueella (+15 km etäisyydellä) paikallisia ja korkeintaan kohtalaisia vaikutuksia muodostuu paikallisesti Alajärven kulttuurimaisema-alueella ja Lappajärven kulttuurimaisema-alueella.

Kaukomaisemassa (yli 15 km päässä voimaloista) tuulivoima-alue saattaa paikoin näkyä horisontissa osana taustamaisemaa mm. Lappajärven länsiosiin, Kyyjärven Salonniemeen tai vähäisesti Karstulan Riuttaniemeen. Pienikokoinen tuulivoima-alue ei kuitenkaan muodostu maisemakokonaisuutta hallitsevaksi.

7. Lähteet

- Asunmaa, R. 2014. Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet. Ehdotukset Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi. Osa 2, päivitys- ja täydennysinventointi, Etelä-Pohjanmaan liitto
https://epliitto.fi/tiedostot/ehdotukset_maisema-alueiksi_2_2014.pdf
- ELY, 2013, Tietoa maisemasta ja suuntaviivoja suunnittelun tueksi, ELY 9/2013
- Etelä-Pohjanmaan liitto, 2023 a. Maakuntakaava-aineistot.
<https://epliitto.fi/aluesuunnittelu-ja-liikenne/maakuntakaavat/> (luettu 22.6.2023).
- Etelä-Pohjanmaan liitto, 2023 b. Maakuntakaava 2050 luonnosvaiheen aineistot. <https://epliitto.fi/aluesuunnittelu-ja-liikenne/maakuntakaavan-uudistaminen/> (luettu 22.6.2023)
- FCG, 2020, Sääksjärven ROYK:n rakennusinventointi ja maisemaselvitys
- Keski-Suomen maakuntakaava (Keski-Suomen liitto, 2017),
<https://keskisuomi.fi/alueiden-kaytto-ja-saavutettavuus/maakuntakaavoitus/keski-suomen-maakuntakaava/>
- Keski-Suomen maakuntakaava 2040, ehdotus (Keski-Suomen liitto, 2023),
<https://keskisuomi.fi/alueiden-kaytto-ja-saavutettavuus/maakuntakaavoitus/maakuntakaava-2040/>
- Keski-Suomen maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt 2016, https://keskisuomi.fi/wp-content/uploads/2020/09/25246-MAAKUNNALLISESTI_MERKITTAVAT_RAKENNETUT_KULTTUURIYMPARIS>ToT_2016_15_8_2017.pdf
- Keski-Pohjanmaan maakuntakaava, <https://www.keski-pohjanmaa.fi/maakuntakaavoituksen-aiemmat-vaiheet.html>
- Keski-Pohjanmaan IV vaiheen maakuntakaavan liite 2. Valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävät maisema- ja kulttuurihistorialliset ympäristöt ja kohteet Keski-Pohjanmaalla. <https://docplayer.fi/108428921-Rakennettu-kulttuuriymparisto.html>
- Koski, K. 2016. Keski-Suomen valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet 2016. Keski-Suomen liitto, Pro Agria Etelä-Suomi ry
https://keskisuomi.fi/wp-content/uploads/2020/09/24753-KS_maisemainventointi_raportti_lopullinen_2016.pdf
- Kuoppala, A.; Asunmaa, R.; Purola, H. 2013. Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet – Ehdotukset Pohjanmaan, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2013, Etelä-Pohjanmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus. Raportteja 83/2013
<https://www.doria.fi/handle/10024/94167>
- Lahnala, Eija-Liisa, Kyyjärven kunnan rakennusinventointi 1989
- Metsähallitus 2023, <https://www.luontoon.fi/salamajarvi>
- Museovirasto, valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY 2009. Osoitteessa: http://www.rky.fi/read/asp/r_default.aspx
- Niukkanen, K. 2017. Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen rakennusinventointi 2016–2017. julkaisu vuosi 2017, päivitetty 2019. Etelä-Pohjanmaan liitto

https://epliiitto.fi/tiedostot/B_84_Maakunnallinen_rakennusinventointi_2016-17_korjattu_versio.pdf

Saatsi Arkkitehdit Oy 2021 a. Etelä-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön arvotus ja Etelä-Pohjanmaan uudemman rakennetun kulttuuriympäristön inventointi sekä arvotus 5.3.2021.

Saatsi Arkkitehdit Oy 2021 b. Etelä-Pohjanmaan uudemman rakennetun kulttuuriympäristön kohdeluettelo 5.3.2021.

Vainio, Maarit; Kekäläinen, Hannele; Alanen, Aulikki; Pykälä, Juha 2001: Suomen perinnebiotoopit – Perinnemaisemaprojektin valtakunnallinen loppuraportti, Suomen ympäristökeskus 2001

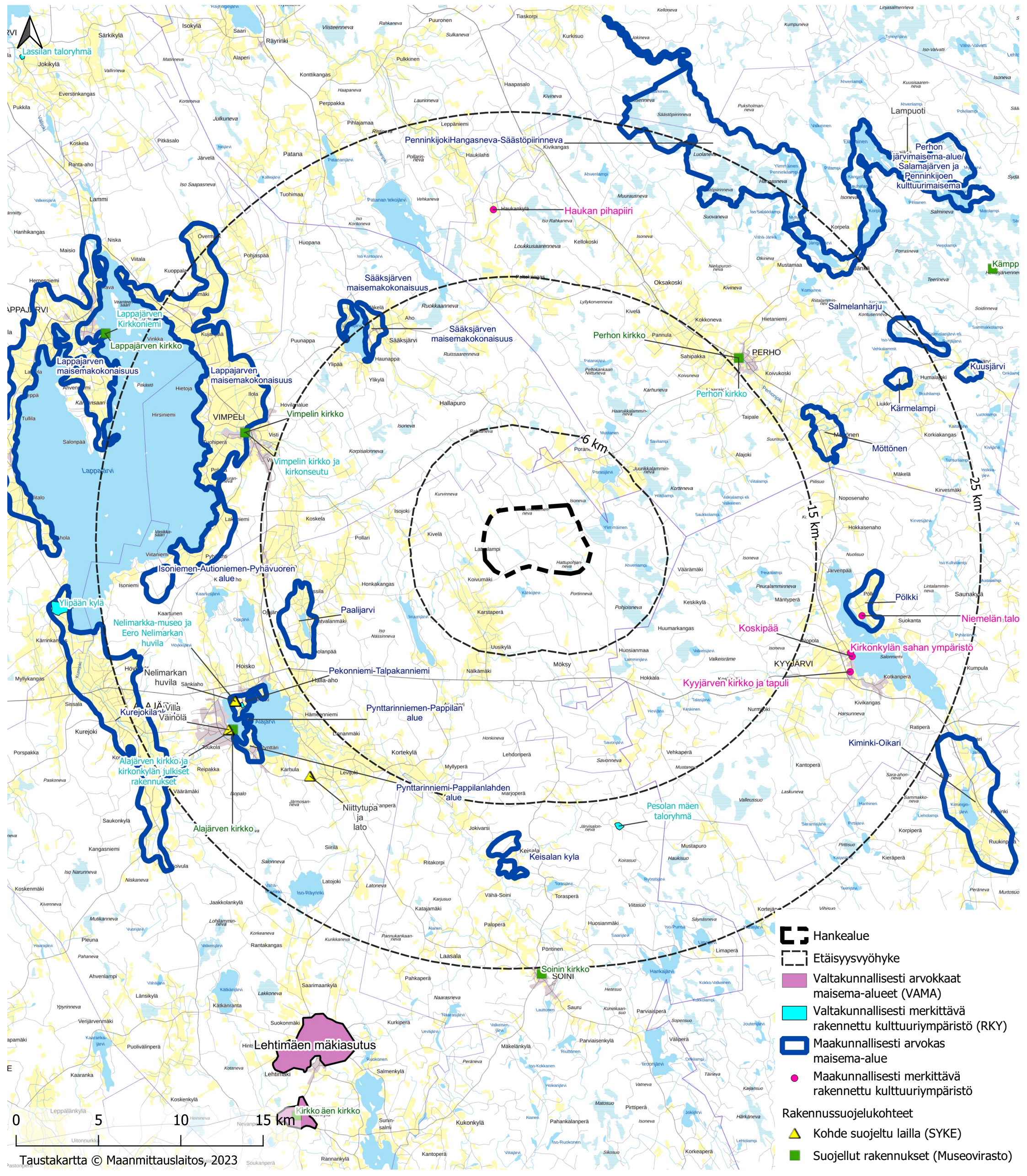
Vilppola, Mirva 2020. Oksakosken ja Möttösen perinnebiotooppien tarkistukset Perhossa.

<http://dynastyweb.kase.fi/perho/kuulutus/6374303042777631001.1607426421853.PDF>

Weckman, E., 2006. Tuulivoimalat ja maisema. Suomen ympäristö 5/2006. Ympäristöministeriö

Ympäristöministeriö, 1992. Maisema-alue työryhmän mietintö I. Maisemanhoito. Ympäristöministeriön Ympäristönsuojeluosasto, Työryhmän mietintö 66/1992, <http://hdl.handle.net/10138/29082>.

Ympäristöministeriö, 2016. Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa. Ympäristöministeriö, Suomen ympäristö 1/2016, <http://hdl.handle.net/10138/160313>.

- Hankealue
- Etäisyysvyöhyke
- Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA)
- Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY)
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue
- Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö
- Rakennussuojelukohteet**
- Kohde suojeltu lailla (SYKE)
- Suojellut rakennukset (Museovirasto)

Lassilan taloryhmä

Lappajärven Kirkkoniemi

Lappajärven kirkko

Lappajärven maisemakokonaisuus

Vimpelin kirkko

Vimpelin kirkko ja kirkonseutu

Isoniemen-Autioniemen-Pyhävuoren alue

Ylipään kylä

Nelimarkka-museo ja Eero Nelimarkan huvila

Nelimarkan huvila

Kurejokila

Alajärven kirkko ja kirkonkylän julkiset rakennukset

Alajärven kirkko

Lehtimäen mäki-asutus

Kirkonkylän kirkko

Penninkijoki-Hangasneva-Säästöpiirineva

Haukan pihapiiri

Sääksjärven maisemakokonaisuus

Sääksjärven maisemakokonaisuus

Perhon kirkko

Perho

Perhon kirkko

Perhon kirkko ja tapuli

Koskipää

Kirkonkylän sahan ympäristö

Kyyjärven kirkko ja tapuli

Kyyjärvi

Pesolan mäen taloryhmä

Keisalan kylä

Keisalan kirkko

Soinin kirkko

Soini

Perhon järvimaisema-alue / Salamajärven ja Penninkijoen kulttuurimaisema

Salmelanharju

Kuusjärvi

Möttönen

Pölkki

Niemelän talo

Kiminki-Oikari

6 km

15 km

25 km